

Nasjonalismeproblemet

Venstresida er splitta mellom en nasjonalistisk fløy som kjemper for arbeiderklassen og en internasjonalistisk fløy som er opptatt av innvandrerrettigheter. Konkurransen mellom nasjonalvenstre og globalvenstre representerer en falsk motsetning som hindrer effektiv kamp mot kapitalisme, rasisme og imperialism.

Artikkel i Frontlinjer nr. 3, november 2007. Av Christian Stokke

”Globalvenstre” kan i hovedsak defineres som en sosialliberal elite som er positiv til bistand og innvandring. I Norge er globalvenstre særlig representert i bistandsmiljøet og partiet SV, men omfatter også blant andre sosialantropologen Thomas Hylland Eriksen og Venstre-politikeren Olaf Thommessen. Ideologien kommer kanskje klarest til uttrykk i nyhetsmagasinet Ny Tid.

”Nasjonalvenstre” derimot har sitt utgangspunkt i fagbevegelsen og er først og fremst opptatt av den norske arbeiderklassens interesser. Sosiologen Ottar Brox og deler av partiet Rødt er typiske eksempler på denne retningen, som ofte kommer til uttrykk i avisa Klassekampen.

Falsk motsetning

Ny Tids Halvor Finess Tretvoll beskriver en ideologisk strid mellom ”en kosmopolitisk venstreside som er liberal i kultur-, verdi- og rettighetsspørsmål, og dem som tviholder på nasjonalstaten og konflikten mellom arbeid og kapital, ser verdirelativistiske spøkelser på høylys dag og tror den liberale venstresiden er nyliberalismens løpegutter”.¹

Striden som Tretvoll viser til, er en falsk motsetning. Han har rett i kritikken av nasjonalvenstre når det gjelder nasjonalstaten og verdirelativismen, særlig med hensyn til Klassekampenredaktør Bjørgulv Braanens nasjonalisme og forakt for det han stempler som ”postmodernisme”. På den annen side er det riktig at globalvenstre er nyliberalismens løpegutter når de avviser konflikten mellom arbeid og kapital.

Nyliberal stat

Globalvenstre hevder at globaliseringa har gjort nasjonalstaten irrelevant, og forestiller seg at markedet bidrar til etnisk likestilling og økonomisk utvikling i den tredje verden. Venstreeliten har gitt opp klassekampen og tatt avstand fra arbeiderklassen, og gått over til ”postmodernisme” og ”identitetspolitikk”. Nasjonalvenstre derimot forestiller seg at staten garanterer arbeidernes rettigheter, og spiller på nordmenns tillit til den sosialdemokratiske stat. Begge overser at Norge, i likhet med mange andre land, har blitt en nyliberal stat som fører arbeiderfiendtlig politikk.

Langt i fra å være maktesløs, spiller staten en sentral rolle i den globaliserte kapitalismen, som i stor grad er en konkurranse mellom nasjonale økonomier, og mellom statseide og statsstøttede selskaper. Statene fører nyliberal politikk, garanterer fri flyt av kapital, og hindrer internasjonal mobilitet for arbeiderne. Globaliseringsideologien splitter arbeiderklassen, som identifiserer seg med sine respektive utbyttere.

Venstreelitens arroganse

Magnus Marsdal² tar opp konflikten mellom venstreelitens internasjonalsisme og orientering mot verdispørsmål, og arbeiderklassens økonomiske interesser. Han identifiserer en viktig grunn til at norske arbeidere stemmer Fremskrittspartiet, nemlig arrogansen til venstreeliten, som avfeier arbeidernes interesser mens de snakker varmt om internasjonal solidaritet.

Arbeiderpartiet har i en årrekke ført arbeiderfiendtlig nyliberal politikk, mens retorikken om internasjonal solidaritet stort sett har vært egoistisk skryt. "Folk flest" har rett i sin kritikk av venstreelitens hykleri. Når Fremskrittspartiet vil kutte utgifter til bistand og innvandrere og heller bruke penger på norske slitere, fremstår de som et bedre alternativ. At de vil føre en enda mer arbeiderfiendtlig politikk, er vanskelig å se når de aldri har hatt regjeringsmakt.

Rasistiske holdninger

Det er en menneskelig svakhet å sparke nedover i stedet for å slå oppover, og rasismen finner dermed grobunn blant utsatte grupper. Uten en solidarisk arbeiderbevegelse vil mange arbeidere gi innvandrerne skylda for den opplevde trusselen fra nyliberalismen. Venstreeliten, som hevder at arbeiderklassen er reaksjonær, har en egeninteresse i å markedsføre seg selv som liberale, og streber mer etter å være politisk korrekt enn frustrerte arbeidere som har lite å tape på ærlighet.

Undersøkelser viser at rasistiske holdninger er mest utbredt blant dem som har minst kontakt med innvandrere. Det tyder på at fordommene ikke er basert på egne erfaringer, men på formidlet informasjon. Fordommene har skiftet over tid. Tidligere het det at "de tar jobbene våre", senere var det "sugerør i statskassa", så at "de" er kvinnemishandlere og terrorister.

Manipulering

Fordommene henger sammen med henholdsvis regjeringas arbeidsinnvandringsstopp i 1975, Carl I. Hagens kampanje mot snillisme omkring 1990, medias fokus på tvangsekteskap siden nittitallet, og krigen mot terror siden 2001. Hagen og hans partifeller har med god hjelp av media vært ansvarlig for å manipulere folkemeningen ved å spre fordommer. Høyresida har utpekt innvandrere som syndebukker for å unngå at misnøyen rettes mot deres egen nyliberale politikk.

Dette er en planlagt kampanje fra Fremskrittspartiet, som er ideologisk velkolert og har hentet mye av sin politikk fra amerikansk høyreside. Partiet har gått i spissen for amerikaniseringen av det norske samfunnet. Senere har media, norske kapitalister og andre partier fulgt etter og bekreftet at det er Hagen som representerer fremskrittet. Fremskrittspartiets populisme består altså i å importere nyliberal ideologi fra USA og fabrikke det norske folks meninger.

Venstresida, arbeidere og minoriteter

For å knekke Frp-koden, må venstresida ifølge Marsdal ta arbeiderklassens interesser på alvor og bekjempe nyliberalismen. Men like viktig er det at venstresida holder fast ved "liberale" verdier i innvandringsspørsmål, og ikke tar opp kampen på Fremskrittspartiets premisser slik vi har sett at *Klassekampen* og deler av Arbeiderpartiet har en svakhet for.

Kamp for kulturelle rettigheter og motstand mot statlig assimileringpolitikk er viktig for minoritetene. SVs interesse for såkalt "identitetspolitikk" har vært en viktig grunn til partiets oppslutning blant innvandrere. Men kampen mot statens klassemakt er fortsatt like viktig i dag.

Utfordringer for Rødt

Rødts utfordring for å nå ut til minoritetene er at deler av partiet er preget av nasjonalisme. Den samme modernitetskritikken som med forakt tilskrives ”postmodernister” er sentral også hos postkoloniale teoretikere som forener den med marxistisk antiimperialisme. Venstresida må moderere sine eurosentrisk dogmer, deriblant den protestantiske arbeidsetikken i ”arbeidslinja”, og ideene om at staten er en bedre barneoppdrager enn familien, og ateismens overlegenhet.

Effektiv klassekamp kan ikke være fargeblind eller likegyldig til imperialismen. Det er derfor nødvendig med en viss verdirelativisme hvis venstresida ikke skal være kulturimperialistisk. Med andre ord må det ryddes plass til familie, religion og ikke-materielle verdier. Selv om vi er uenige om hvordan verdier best kan virkeliggjøres, har vi likevel flest felles verdier. Venstresida vil tjene mer enn bare flere velgere på en åpen ideutveksling om verdispørsmål.

Felles kamp for rettferdighet

Venstresida taper på at interessene til arbeidere, kvinner og innvandrere settes opp mot hverandre og gruppene vinner sine seire på bekostning av andre. Når de ulike kampene konkurrerer, vil de fremstå som særinteresser, slik globalvenstre idag oppfatter fagbevegelsens kamp og nasjonalvenstre oppfatter muslimes krav om respekt.

Moralsk støtte fra bredere lag av befolkninga kan bare vinnes når det inngås allianser mellom ulike gruppers kamp for rettferdighet. Den norske venstresida kan lære av de undertrykte i USA, som har lenger erfaring med rasisme og nyliberalisme enn vi har i Norge. Forholdet mellom rasisme og kapitalisme var et sentralt diskusjonstema i den svarte frigjøringsbevegelsen allerede på 1960-tallet og enda tidligere.

Antiimperialisme begynner hjemme

Begrepet imperialismen kan utmerket godt brukes i en vid forstand som også omfatter rasisme og kulturimperialisme. Da den svarte feministen bell hooks, som forener antikapitalisme, feminisme og antirasisme i kampen mot systemet hun kaller white supremacist capitalist patriarchy, ble spurt om et synonym i ett ord, mente hun at imperialismen var det mest dekkende begrepet.³

“Workers of all countries unite – but unity begins at home”, skriver Ellen Meiksins Wood.⁴ Til og med Stoltenbergregjeringa klarer å erklære solidaritet med folk langt borte. Venstresidas store utfordring er å forene arbeiderklassen, minoritetsbefolkninga og feministene i felles kamp mot kapitalismen og den nyliberale norske stat her hjemme. Dette krever blant annet at vi alle tar et kritisk oppgjør med hvordan vi selv er delaktig i imperialismen, både ideologisk og materielt.

REFERANSER

¹ Halvor Finess Tretvoll, ”Kampen om venstresidens sjel” i *Samtiden* 3/2005

² Magnus Marsdal, *Frp-koden*, 2007

³ bell hooks, *Feminist Theory – From Margin to Center*, 2000

⁴ Ellen Meiksins Wood, Peter Meiksins, og Michael Yates, *Rising from the Ashes? Labor in the Age of “Global” Capital*, 1998